

COLEGIUL NAȚIONAL „MIHAI EMINESCU” IAȘI

1865-2021 – Scurt istoric

Legea asupra instrucțiunii din noiembrie 1864 prevedea la articolul 184: *În toate orașele unde sunt licee de băieți, se vor stabili școli secundare de fete compuse din cinci clase.* Pe această bază, ia ființă **Școala Secundară de Fete** sau **Externatul Secundar de Fete**, care își începe cursurile în ianuarie **1865** la clasa I secundară, cu 12 eleve care proveneau din medii foarte diferite, două dintre ele fiind orfane. Primele obiecte de studiu au fost *matematica, limba română, științele naturii, geografia, istoria, limba franceză, religia, desenul, caligrafia și lucrul manual.*

În 1866, funcționau două clase (I și a II-a) cu 24 de eleve. În 1867 existau trei clase cu 36 de eleve. Între 1868 și 1877, au funcționat 4 clase cu 52 de eleve. În 1882 a avut loc reorganizarea școlii, cu introducerea unor clase paralele (divizionare), de exemplu, cursurile încep cu 94 eleve la clasa I. Din 1905 și până în 1908, instituția, devenită liceu, va funcționa sub denumirea de Școala secundară de gradul II cu 8 clase, iar din 1908, Școala secundară „Oltea Doamna”. Prima promoție de liceu a absolvit în 1909. În același an, ultimele două clase ale cursului superior se scindează în două secțiuni: modernă și clasică modernă (științele naturii). Între 1928 și 1934, durata studiilor secundare este fixată la 7 ani: 3 clase la ciclul inferior, cu diplomă de absolvire și 4 clase la ciclul superior, cu examen de bacalaureat. Între 1934 și 1948, durata studiilor secundare a fost de 8 ani, iar cursurile au fost organizate pe două secții: științifică și literară. Între 1956 și 1960, durata totală a studiilor la **Școala medie numărul 2** a fost fixată la 11 ani. Din 1960 se revine la școlaritatea de 12 ani, sub noua denumire, **Liceul Mihai Eminescu.**

În **1877** Externatul Secundar de Fete a fost transformat în școală profesională, pentru ca cinci ani mai târziu, în **1882**, să își reia cursurile sub vechea denumire, Externatul Secundar de Fete. În perioada **1893-1896**, în cadrul școlii a funcționat o *Secție normală* care pregătea învățătoare suplinitoare. În **1905** Externatul Secundar de Fete a fost transformat în liceu cu opt clase, cu numele de Școala Secundară de Fete. Prin decretul **2688/5.10.1908** Ministerul Instrucțiunii și al Cultelor, condus de Spiru Haret, aprobă noua denumire – **Școala Secundară de Fete „Oltea Doamna”**. Acest nume a fost cerut de directoarea de atunci a școlii, *Tereza Stratilescu*, ca un omagiu adus mamei domnitorului Ștefan cel Mare, cu ocazia descoperirii pietrei funerare a Doamnei Oltea și așezării acesteia în Mănăstirea Probota. Sub această denumire, școala devine liceu clasic-modern cu opt clase, corespunzător cu liceul modern al școlilor de băieți. Ziua școlii urma să fie sărbătorită la 4 noiembrie. Din anul **1925**, absolventele au susținut examenul de bacalaureat care le permitea accesul la studiile universitare. În **1945**, școala a primit denumirea de „**Liceul Teoretic de Fete numărul 1**”,

pentru ca din **1952**, școala să funcționeze sub denumirea de „**Școala Medie de zece ani numărul 1**”, apoi, din **1956**, „**Școala medie numărul 2**”.

Prin ordinul **3320/20.08.1960**, Ministerul Învățământului și Culturii decide ca școala să se numească **Liceul nr. 2 „Mihai Eminescu”**. Numele de **Liceul Teoretic „Mihai Eminescu”** a fost în vigoare din **1990** până la **1 septembrie 2008**, dată la care devine **Colegiul Național „Mihai Eminescu” Iași**.

Pe lângă numeroasele schimbări ale denumirii și profilului, școala a trecut și prin dese schimbări de sediu. Inițial, școala a funcționat la un loc cu Școala Primară din Sărărie, pentru ca în lunile aprilie-octombrie **1865** să închirieze casa Catincăi Dumitriu din apropierea bisericii Vulpe. Anul următor, Externatul Secundar a funcționat într-o clădire din curtea bisericii Bărboi și apoi în casele Donici, din strada Sărărie. Între **1867** și **1882**, școala a funcționat în clădirea din curtea bisericii Sf. Sava, apoi, vreme de cinci ani, Externatul s-a instalat în casele fostului pensionat francez Jordan din strada Sărărie, după care, din **1887** până în **1896**, școala a închiriat o proprietate a lui Alecu Șendrea, casa în care s-a născut poetul Vasile Alecsandri, pe stradela Vasile Alecsandri, loc pe care până de curând se afla Muzeul Teatrului. Din **1896**, școala închiriaza casele Bălașei Șendrea din strada Procojnie, unde rămâne timp de patru ani.

Aprobată în 1898, construcția unui nou local se încheie în **1900**, când este inaugurată clădirea din curtea Mănăstirii Golia. La 19 august **1909**, clădirea este însă distrusă de un puternic incendiu. Din 27 octombrie **1909** și până azi, școala își desfășoară activitatea în clădirea din str. Mihail Kogălniceanu, fostă proprietate a lui Alexandru Mavrocordat unde funcționase anterior o școală de băieți – Institutele Unite, școală la care a predat pentru scurt timp lecții de logică Mihai Eminescu.

În timpul primului război mondial, cursurile au fost întrerupte din noiembrie 1916 până în noiembrie 1917, timp în care localul a fost transformat în spital militar, în care au lucrat ca voluntare profesoare și eleve ale școlii, în frunte cu directoarea Tereza Strățilescu. În anul școlar **1918-1919**, cursurile s-au desfășurat în clădirea Seminarului Pedagogic din strada Toma Cozma nr. 2, pentru ca abia în august **1919** să revină în localul din strada Mihail Kogălniceanu.

După încercările comitetului școlar, din care făcea parte în calitate de cenzor Mihail Sadoveanu, de a cumpăra casa Mavrocordat, la insistențele directoarei de atunci, Tereza Strățilescu, ministrul Spiru Haret aprobă achiziția clădirii care astfel devine proprietatea școlii în **1920**. Doi ani mai târziu, în clădirea de lângă poarta din strada Muzelor s-a amenajat internatul, apoi, în anul **1925**, s-a construit alături de clădirea principală o sală folosită pentru gimnastică și festivități, iar între **1935 și 1937**, s-a construit o nouă clădire, cu 8 săli de clasă și un laborator, dată în folosință la 15 decembrie **1938**. În timpul celui de-al doilea război mondial, liceul a fost evacuat în comuna Balint, Lugoj, revenind în

clădirea proprie în februarie 1945. În **1970**, liceul a obținut o nouă clădire, care servise anterior liceului pedagogic. Din păcate, toate aceste mutări, incendii, evacuări și relocări au avut drept consecință pierderea unor documente importante din arhiva școlii.

De-a lungul celor 156 de ani de existență, școala a avut 16 directori, între care un singur bărbat. Prima directoare, **Smaranda Macry** a fost încadrată în decembrie 1864 și a condus școala până în septembrie 1866. Din septembrie 1866 și până în martie 1882, școala a fost condusă de **Cleopatra Petit**, profesor de limba franceză. După două luni de direcție a doamnei **Victoria A. Urechia**, în octombrie 1882 a fost numită în funcție **Maria Amfilochi Xenopol**, care a condus instituția timp de douăzeci de ani. Din ianuarie 1902 și până în septembrie 1929, direcția școlii este deținută de **Tereza Strățilescu**, profesor de istorie, personalitate deosebită, remarcabil talent pedagogic. De numele ei se leagă momentele cele mai importante din istoria școlii. Au urmat, pe rând, **Margareta Roiu**, profesor de matematică (1929-1939), **Clemansa Grecea**, profesor de istorie (1939-1941), **Elena Partenie**, profesor de fizică și chimie (1941-1948), **Georgeta Hagi**, profesor de geografie (1948-1950), **Debora Leibovici** (1950-1958), **Ana Aurora Goia**, profesor de germană și franceză (1958-1963), **Margareta Năstase**, profesor de chimie (1963-1978), **Crenguța Găldău**, profesor de limba română (1978-1989), **Dimitrie Terzici**, profesor de limba franceză (1990-2005), **Nița Nedea**, profesor de biologie (2005-2007). Din **2007 până în prezent** directorul școlii este doamna **Gabriela Săndulescu**, profesor de matematică.

De departe cea mai puternică și influentă personalitate din acest șir de directori a fost Tereza Strățilescu. Ea a fost cea care a reorganizat școala, căutând permanent noi modalități de a oferi cât mai multe șanse elevilor școlii. Spirit progresist, Tereza Strățilescu anticipa multe dintre ideile educației moderne, idei care par desprinse din discursurile pedagogilor de astăzi. De pildă: *Niciodată școala să nu spună – asta nu e treaba mea, ci a părinților. De aceea, școala și familia trebuie să se cunoască, să se înțeleagă, să se sfătuiască, să se ajute reciproc. Sau: Profesorii trebuie să îmbine căldura convingerii inspirată de dragostea de om cu datoria față de școală și elevi. Profesorul este pretutindeni profesor, de aceea conduita sa trebuie să fie întotdeauna potrivită cu funcția ce o are. Sau: nu-i este îngăduit profesorului să nu țină seama de puterea de muncă a elevilor, de condițiile lor de viață. Sau: (elevului) pe lângă învățatură îi trebuie și hrană corespunzătoare, aer, repaus, distracție, gimnastică, sport, chiar dans. Ori, și mai bine: Mai presus de toate, să nu uităm că scopul final al educației este să puie pe educat în stare de a-și continua el însuși educația după ce va isprăvi școala, de a-l pregăti pentru acea educație de sine care face în fine dintr-un om aceea ce poate el fi, omul prin excelență. De menționat că Tereza Strățilescu era de fapt continuatoarea unei tradiții de excelență, profesionalism și dăruire în domeniul educației.*

Dacă vorbim despre contribuția directorilor la dezvoltarea școlii „în ființa ei fizică și spirituală” – cum ar spune Tereza Strătilescu – nu le putem uita nici pe Margareta Roiu, care a reușit să adauge o *nouă clădire* la zestrea școlii (Corp B1), Debora Leibovici și Ana Goia, care au făcut tot posibilul să își ajute elevele să termine școala în perioada epurărilor din anii 50, consacrand *legătura de suflet dintre elevi și dascăli ca pe o marcă a școlii*, sau pe Margareta Năstase, care *a crescut nivelul de performanță al școlii prin exigență, ridicarea permanentă a standardelor, respect pentru reguli și lege*. Tot ea este cea care a obținut pentru școală ceea ce numim astăzi „clădirea nouă” (Corp A).

Cu asemenea valori puse la temelie educației, nu este de mirare că această școală a dat foarte multe nume care pot figura pe o listă de „prima femeie care...” Dintre profesori, putem menționa nume cum ar fi Ana Conta Kernbach, **prima femeie din țară aleasă în Consiliul general al instrucțiunii**, Vera Miller Lebedev, matematician, **prima femeie profesor universitar într-o disciplină științifică, autoare a unor lucrări originale în domeniul Teoriei numerelor și al Teoriei funcțiilor de variabilă complexă**, Elena Buznea Meissner, pedagog, militantă pentru emanciparea femeii, fondator al **primei Societăți pentru ocrotirea copilului din țară**, care pune bazele pedagogiei speciale în România. A deschis o școală specială pentru copiii cu dezabilități, școală care a funcționat la Bucium în vila Greierul până în 1958. Silvia Creangă, profesoară la Liceul „Oltea Doamna” în perioada 1920-1944, a fost **prima femeie din România care a obținut titlul de doctor în științe matematice**. A publicat numeroase lucrări de geometrie în reviste din țară și străinătate (*Revista Academiei* – Paris), a publicat două ediții (1935, 1943) ale volumului *Probleme de matematici elementare*. A știut, înainte de toate, să inspire dragoste pentru matematică, multe eleve talentate devenind cadre didactice universitare, matematicieni de renume în lumea academică (Florica T. Câmpan, Ștefania Rusciur, Olga Costinescu, Anca Precupanu, Monica Frunză).

Dacă vorbim despre absolventele școlii, trebuie să o pomenim pe Elena Pușcariu Densușianu, medic oftalmolog, **prima femeie profesor universitar la Universitatea de Medicină și Farmacie Iași**, cu studii de specialitate la Institutul Pasteur din Paris, **doctor în medicină în 1899**, fondatoarea Clinicii de oftalmologie din Iași; Ella Negruzzi, avocat, militantă pentru emanciparea femeii din România, **prima femeie care a profesat avocatura în țara noastră și printre primele din lume**; Raluca Rîpan, absolventă din 1914, **prima femeie academician din România**; Maria Ropală Cicherschi, **prima femeie medic legist din Europa**.

Printre absolvenții de marcă ai școlii mai amintim *scriitori* – Camelia Nădejde (cunoscută sub pseudonimul Lucia Mantu), Alexandra Gavrilescu (Otilia Cazimir), Profira Sadoveanu, Nichita Danilov – *medici* – Maria Briese, fondatoarea clinicii de endocrinologie de la Iași, Maria Franche, Lidia Jacotă Briese, Asia Baliff Chipail, Mărioara Tănăsescu Niculescu, etc. – *artiști lirici* – Magda

Ianculescu, Viorica Cortez, Ella Urmă – **artiști plastici** – Mărioara Dumitrescu Dumbravă, Cela Neamțu, autoarea lucrării monumentale de tapițerie *Ferestre pentru Ierihon* care decorează Catedrala Ortodoxă din Ierihon – **actori și regizori** – Rodica Mandache, Liviu Smîntînică, Ovidiu Lazăr, Ozana Ciubotaru, Doru Aftanasiu, Monica Bărlădeanu, Cristian Mungiu – **sportivi de performanță** – Dan Irimiciuc, vicecampion mondial de scrima tineret 1969, prima medalie olimpică a Iașului la scrimă, cercetător științific, coautor la 14 brevete de invenții la Combinatul de Fibre Sintetice Iași, Maricica Puică, medalie de aur pentru cursa de 3000 m și bronz la 1500 m la Olimpiada de la Los Angeles în 1984, deținătoarea unui record mondial și medaliată în numeroase concursuri internaționale – **psihologi, politologi** – Vasile (Bebe) Mihăescu, Alina Mungiu Pippidi, Lucian Dîrdală – **jurnaliști** – Alex Vasiliu, Raluca-Daria Diaconiuc, Alex Aciobăniței, Alex Nedea, George Onofrei, Carmen Târnoveanu ș.a.m.d.

Proveniența socială a elevilor:

Între 1895-1905:

- funcționari – 46,6%
- profesii liberale – 23, 9%
- comercianți – 14,3%
- preoți – 9,3%
- agricultori – 4,2%
- industriași – 2%

În perioada interbelică:

- funcționari – 53%
- arendași – 2%
- comercianți – 14%
- alte categorii – 25%
- agricultori – 4%
- industriași, rentieri – 2%

În prezent, elevii școlii sunt ilustrarea societății românești actuale, ei provenind din toate mediile și clasele sociale, de diferite naționalități și confesiuni religioase, majoritar din mediul urban – 90,84%. 1,12% dintre elevii noștri sunt bursieri din Republica Moldova. 107 elevi (7,54%) care provin din familii cu o situație financiară precară beneficiază de burse oferite de statul român, de Fundația Pro Ruralis (12) sau de persoane private (19). Mai există, din păcate, și alți elevi care ar avea nevoie de ajutor financiar și pentru care nu am reușit încă să găsim surse de sprijin. În afară de burse, școala, prin Asociația APEL „M.E.” (a părinților) și prin Asociația „Oltea Doamna”, sprijină/recompensează financiar participarea/rezultatele elevilor cu performanțe deosebite la concursuri, sesiuni de comunicări sau festivaluri naționale sau internaționale.

Prof. dr. Gabriela Săndulescu

Director al Colegiului Național „Mihai Eminescu” Iași

Prof. Dorina Doroftei

Director adjunct